

KOE NGAahi ME'A 'OKU FA'A FAI HONO FEHU'IA

Koeha e Tohi Kakai?

'The 'Atikolo I, Kupu 2 'oe Konisitutone 'oku fiema'u ai 'ae Potungaue Tohi Kakai, ke nau lau pe tohi 'ae toko taha mo'ui kotoa pe 'oku nofo 'i 'Amelika ni, 'o tatau aipe pe 'oku sitiseni, heni pe 'ikai, fakata'u 'e 10. Koe lau pe tohi kakai hono hoko 'e toki fai ia 'ihe 'aho 1 'o 'Epeleli, 2010, 'Aho Tohi Kakai.

Kohai 'oku meili ki ai 'ae foomu Tohi Kakai 2010?

'Oku totonu ke ma'u 'ehe 'api kotoa pe 'ae foomu Tohi Kakai 2010. Ko kinautolu koia 'oku 'ikai ke nau ma'u 'ae foomu, te nau lava 'o ma'u 'ae foomu ni mei he "Be Counted Sites" pe koe ngaahi 'ofisi tohi kakai 'ihe komiuniti. Vakai'i heni kihe 'ofisi ofi taha kiate koe.

Koeha e me'a 'e fehu'i mai 'ehe Tohi Kakai 2010 kiate au?

Koe ngaahi fehu'i faingofua 'e 10 'oku tu'u 'ihe foomu Tohi Kakai 2010 pea 'oku miniti pe 'e 10 'ae taimi 'oku te tali ai. Koe ngaahi fehu'i ko eni 'oku kau ai 'ae hingoa, tangata/feFINE, ta'u motu'a pea moe 'aho fa'ele'i, fa'ahinga kakai pe matakali, tupu'anga koe Hisipeniki, koeha 'ae fetu'utaki fakafamili 'ae kakai 'oku nau nofo he 'api, ko honau 'api pe koe 'api nofo totongi.

'E lau au kife? Teu lau 'ahai?

'Oku totonu ke lau koe kihe feitu'u 'oku ke nofo ai mo mohe ai he taimi lahi. Fakapapau'i 'oku lau 'ae toko taha kotoa pe 'oku nofo ho 'api 'o tatau aipe pe koe famili, kainga, pe 'ikai. Fakapapau'i foki koe fanau 'oku ako 'iha ngaahi kolisi/univesiti mama'o mei 'api, 'oku lau ki nautolu kihe feitu'u 'oku nau ako ai.

[Kapau 'oku ke nofo koe he faha'i ta'u mafana 'iha siteiti 'e taha pea ke nofo he faha'i ta'u momoko ha siteiti kehe, pea 'oku totonu ke lau koe 'ihe siteiti koe 'oku ke lesisita ke ke fili ai.]

'E lava fefe 'ehe kakai 'Esia 'Amelika, tangata'i/feFINE'i fonua Hawaii, pea moe kakai 'oe 'Otu Motu Pasifiki 'o tali 'ae fehu'i fekau'aki moe fa'ahinga kakai pe matakali 'oku nau kau ki ai?

'Oku totonu ke hanga 'ehe toko taha 'oku ne fakafonu 'ae foomu 'o faka'ilonga'i 'ae puha 'oe fakamatala ofi taha kihe fa'ahinga kakai 'oku ne kau ki ai. 'Oku lahi 'ae ngaahi puha 'oku lave kihe kakai 'Esia moe 'Otu Motu Pasifiki 'e ni'ihii 'o kau ai 'a: 'Esia 'Initia, Siaina, Filipino, Siapani, Kolea, Vietinami, tangata'i/feFINE'i fonua Hawaii, Kuamu pe Samolo pea mo Ha'amoia. Kapau 'oku ke kau koe kiha toe kulupu kehe, pea ke kataki 'o faka'ilonga 'ae puha "'Esia Makehe" pe "'Otu Motu Pasifiki Makehe", pea ke tohi'i leva 'ae fa'ahinga kakai 'oku ke kau ki ai. Koe fakataataa eni, kapau koe Thai koe, pea ke faka'ilonga'i 'ae puha "'Esia Makehe", pea ke tohi'i leva 'ae "Thai" 'ihe feitu'u 'oku faka'ataa atu ke ke tohi ai he foomu.

Fakamatala 'ae Potungaue Tohi Kakai fekau'aki moe Fa'ahinga Kakai

- 'Oku fakamatala'i 'ehe Potungaue Tohi Kakai koe kau "'Esia" 'oku nau tupu mei fuofua kakai koia 'oe Far East, Southeast Asia, pe koe kongia 'oe Konitineniti 'Initia, 'o kau ai 'a Kemipotia, Siaina, 'Initia, Siapani, Kolea, Maleisia, Pakisitani, 'Otu Motu Filipaini, Taileni pea mo Vietinemi.
- 'Oku fakamatala'i 'ehe Potungaue Tohi Kakai koe tangata'i/feFINE'i fonua Hawaii, moe kakai 'oe 'Otu Motu Pasifiki 'oku nau tupu kinautolu mei he kau Hawaii, Guam, Ha'amoia 'Amelika, 'Otu Motu Maliana, pe koe 'Otu Motu Pasifiki 'o kau ai 'a Carolinian, Fisi, Kosraean, Melanesia, Maikolonisia, Palau, Papua Niukini, Ponipei, Solomone, Tahiti, Tarawa, Tokelau, Tonga, Chuukese, Yapese, etc..

‘E lava keu fakaha ‘oku ou lave kihe ngaahi matakali kehekehe?

‘Oku lava pe keke faka’ilonga’i ha ngaahi matakali kehekehe ‘oku ke lave ki ai, ‘oku faka’ataa heni ‘akinautolu ‘oku lahi ‘ae ngaahi matakali kehekehe ‘oku nau kau ki ai ke nau fakafonu kakato ‘ae ngaahi matakali ‘oku nau lave ki ai. ‘E lava lava ‘eha taha ‘oku tamai/fa’e papalangi kene faka’ilonga’i ‘ae puha “Hinehina” pea ‘ihe ‘Otu Motu Pasifiki Makehe kene tohi’i ai e Tonga.

Fefe ‘ae kakai koe ‘oku nau pehe ‘oku nau Sikh, Musilimi pe koha toe fa’ahinga kulupu lotu makehe, ka ‘oku ‘ikai koe fa’ahinga kakai pe matakali? ‘E lava ke tohi’i ‘ae fa’ahinga tui ‘oku kau ki ai?

Neongo ko’ete tui koe me’a fakafo’ituitui ia, ‘oku ‘ikai ha fehu’i ia ‘ihe Tohi Kakai 2010 ‘oku fekau’aki moe tanaki ha ngaahi fakamatala ki he lotu pe koe tui ‘oku te kau kiai. ‘Oku tapui ‘eha Lao ke hanga ‘eha ‘Ofisi Tohi Kakai ‘o ‘Amelika ni ‘o ‘eke ha fehu’i fekau’aki moe lotu pea tu’utu’uni kuo pau ke tali. Koe kau ‘ihe Tohi Kakai 2010 koe me’a ia ‘oku tu’utu’uni kuo pau ke te kau ai, koia ai ‘oku ‘ikai ha fehu’i ia fekau’aki mo ‘ete lotu pe tui. Kapau ‘oku hanga ‘e ha taha ia ‘o tohi ‘ae lotu pe tui ‘oku kau ki ai ‘ihono fehu’i atu pe koe fe ‘ae kakai pe matakali ‘oku ke kau ki ai, pea ‘e hanga lava ‘eha Potungae Tohi Kakai ia ‘o liliu ho’o tali kihe ngaahi matakali pe fa’ahinga kakai ‘oku tu’u ‘ihe foomu. ‘Oku mahu’inga ke ke tala ‘e koe ‘ae fa’ahinga kakai pe matakali ‘oku ke kau ki ai ‘i hano tukuange kihe Potungae Tohi Kakai ke nau fakamahamahalalo pe ‘oku ke kau kife. Kuo fakaha ‘eha Potungae Tohi Kakai ‘oku ‘ikai ke nau faka’aonga’i ‘e kinautolu ha me’a fekau’aki moe lotu pe tui ‘oku kau ki ai ha taha.

‘Oku ‘iai ha tokoni kihe Kakai Hawaii pea moe ‘Otu Motu Pasifiki ‘oku ‘ikai ke nau lava ‘o lea faka-Pilitania lelei?

Kuo ‘osi teuteu ‘ae ngaahi Tokoni Faka-Lea ‘ihe ngaahi lea ‘e 5, ‘aia ‘oku kau ai ‘ae Chamorro, Chuukese, Marshallese, Samoa, pea moe Tonga. Vakai kihe website www.fillinourfuture.org

Na’aku ma’u ‘ae me’a mei he Potungae Tohi Kakai ‘oku ui koe American Community Survey (ACS). ‘Oku tataua ia moe Tohi Kakai 2010?

‘Ikai, ‘oku ‘ikai koha savea tataua ia. Koe ACS koe savea ia ‘oku fai ‘eha Potungae Tohi Kakai ‘o ‘Amelika ni ‘ihe mahina kotoa pe. ‘Oku fakaha ‘eha savea ko eni kihe ngaahi komiuniti ‘ae tu’unga faka’ikonomika, fakasosiale pea moe anga ‘oe nofo ‘ae kakai moe ngaahi fale nofo’anga foki. ‘Oku hanga foki ‘eha savea ko eni ‘o tala ‘ae ngaahi liliu ‘oku hoko ‘ihe feitu’u ‘ihe ta’u kotoa pe. ‘Oku tu’utu’uni ‘eha lao ke ke fakafonu ‘ae foomu ACS ‘okapau ‘e li atu ki ho ‘api.

Kohai ‘oku ne ma’u ‘ae ACS?

Koe mahina kotoa pe ‘oku meili atu ‘eha Potungae Tohi Kakai ‘ae savea ACS kiha ngaahi ‘api ‘oku fili tavale pe. Koia ai ‘e lava pe ke ke ma’u ‘ae savea ACS ‘iha fa’ahinga taimi pe. Kapau kuo ke ‘osi ma’u ha savea ACS he ‘ikai toe li atu ha savea kae ‘oualeva kuo ‘osi ‘ae ta’u ‘e 5.

‘Oku fefe kapau teu fakatou ma’u ‘ae savea ACS pea moe Tohi Kakai 2010, kuo pau keu fakafonu moe savea ACS?

‘Io. Koe ‘api kotoa pe kuo pau ke nau ma’u ‘ae savea Tohi Kakai 2010. Ka koe ngaahi ‘api pe ‘e ni’ihi te nau ma’u ‘ae savea ACS. Kapau ‘oku fakatouma’u ‘ae ongo savea ni pea kuo pau ke ke fakafonu fakatou’osi. Koe ongo savea ni koe me’a ngaue mahu’inga ia kiate koe, he ‘oku tala fakapatonu ‘eha ola ‘oe ongo savea ni pe ‘oku fe’unga ‘ae toko lahi ‘oe kau fakafongia kihe Fale Alea mei ho komiuniti, pea pehe foki moha tokoni fakapa’anga fe’unga ‘ae Pule’anga ‘Amelika.

‘OKU TAUHI HO’O NGA AHI FAKAMATALA KE MAATU’AKI MALU!

‘Oku tu’utu’uni ‘ehe Lao koe ngaahi tali kotoa pe kuo ke tohi ‘ihe savea ‘oe Tohi Kakai kuo pau ke tauhi ia ke malu, ‘oku ‘ikai ko ha me’a ke tuku ‘ataa atu ke lau pea mamata kiai ‘ae kakai kotoa. Ko ho’o ngaahi tali ‘e ‘ikai ke ngofua ke toe ‘inasi ai ha ni’ihi kehe, pe koha potungaue fakapule’anga kehe hange koe Potungaue Homeland Security (DHS), pe koe Potungaue Tuhau (IRS). Koe toko taha kotoa pe ‘oku ngaue ki ho’o ngaahi fakamatala kuo fuakava ia kene malu’i ‘ae ngahi fakamatala ni ‘o a’u kihe mate. ‘Oku mahino foki ki ai ‘ae tautea ‘e hilifaki ki hano maumau’i ‘oe fuakava koia ‘e fakahoko ia mei he taimi ‘oku ne kamata ngaue ai ki ha ‘osi ‘ene mo’ui. ‘Oku hia matea ‘ae maumaulao ni pea ‘oku mamafa ‘aupito hono tautea, kau ai ‘ae ngaue popula ‘o a’u kihe ta’u ‘e 5 pe koe totongi ‘oe \$250,000 pe koe ngaue popula moe totongi pa’anga.